

“e.t.t.e” bülten özel sayı - 3

“e.t.t.e” tüketim endeksinin temsil gücü:
2009 dönemi milli gelir tüketim tahminleri ile karşılaştırma

Özel sayı
#3

Ercan Türkan
(ercan.turkan@tcmb.gov.tr)

5 Nisan 2010

“e.t.t.e” bülten özel sayı - 3

- TÜİK, 2009 yılı son çeyreği ve yılın geneline ilişkin milli gelir tahminlerini 31 Mart 2010 tarihinde açıklamıştır. Ulusal hesap tahminleri içerisinde hanehalklarının tüketim harcamalarına da yer verilmektedir.
- Tüketimdeki gelişmelerin daha sağlıklı ve daha kısa frekanslarla izlenmesi amacıyla yönelik olarak oluşturulan “e.t.t.e” tüketim endeksi ise 29 aydır aylık bültenlerle kamuoyu ile paylaşılmaktadır.
- Bültenin bu özel sayısında, “e.t.t.e” tüketim endeksindeki gelişmelerin, 2009 yılında hanehalkı tüketim harcaması gelişmelerini ne ölçüde yansıttığı incelenmektedir. Daha önce, 1 Nisan 2009 tarihinde yayımlanan Özel sayı-1’de, 2008 yılına ilişkin performans verileri açıklanmıştı.
- “e.t.t.e” tüketim endeksi, 2009 yılında da, hanehalkı tüketim gelişmelerini temsil açısından iyi performansını sürdürmüştür. Ancak, 2008 yılı ile kıyaslandığında bu performansın görece olarak bir miktar (son açıklanan milli gelir tahminlerinin revize edilmeyeceği varsayımı altında) zayıfladığı da görülmektedir.
- TÜİK’in hanehalkı tüketim tahmini ile “e.t.t.e” arasındaki ilişkinin gücünü görebilmek açısından, iki veri seti arasındaki korelasyon katsayıları da hesaplanmıştır (Korelasyon katsayısı 1’e yaklaştıkça çok kuvvetli, 0’a yaklaştıkça çok zayıf bir ilişkiyi işaret etmektedir).

“e.t.t.e” bülten özel sayı - 3

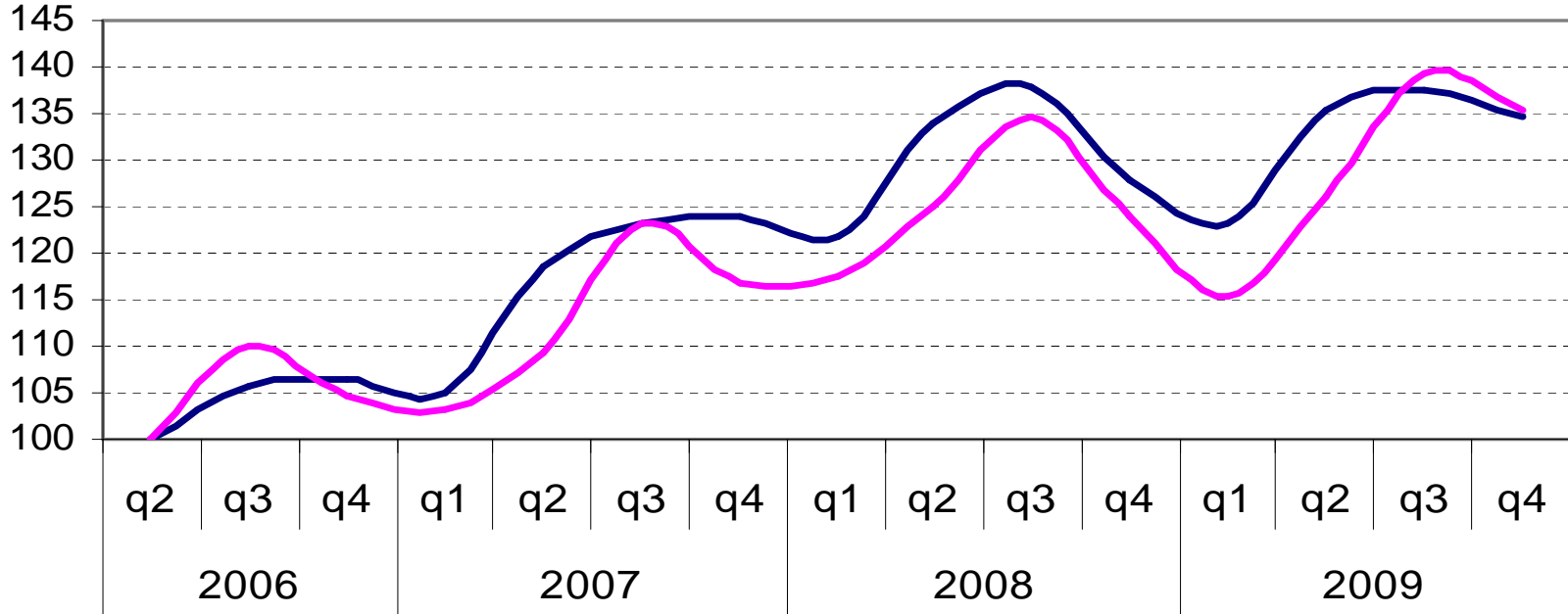
- 2006Q2-2009Q4 dönemi için korelasyon katsayısı, nominal veri setinde 0,94, reel veri setinde ise 0,77 olarak hesaplanmaktadır. 2008 yılı sonu itibariyle bu katsayılar sırasıyla 0,95 ve 0,82 idi.

Korelasyon katsayıları	Nominal	Reel
2006 Q2 – 2008 Q4 dönemi	0,95	0,82
2006 Q2 – 2009 Q4 dönemi	0,94	0,77

- Nominal verilerde önceki yıla göre kısmi performans zayıflığı, kapsam farklılığı ile açıklanabilir. Bilindiği gibi, “e.t.t.e” taşıt alımı ve konut/kira giderleri ile ilgili tüketim eğilimlerini kapsamamaktadır. Özellikle vergi indirimleri nedeniyle, taşıt talebi açısından 2009 yılı çok dalgalı bir dönem olmuştur.
- “e.t.t.e” nominal verilerde çok güçlü bir yansıtıcı iken, reel verilerde yansıtma gücündeki kısmi zayıflığın nedenini, enflasyondan arındırma işleminde kullanılan fiyat deflatörlerinde aramak gerekmektedir. Bilindiği gibi, “e.t.t.e” deki reel gelişmeler hesaplanırken, konut (COICOP-04) ve araç satın alımı (COICOP-071) hariç TÜFE değerleri kullanılmaktadır.
- TÜİK’in zımni tüketim fiyat deflatörleri ile TÜFE değerleri arasında belirgin farklılaşmalar görülebilmektedir. Tüketim fiyat deflatörleri ve TÜFE oranlarındaki gelişmeler ve bunlar arasındaki etkileşimi Tablo.3’den izlemek mümkündür.
- Sonuç olarak, “e.t.t.e” tüketim endeksi performansında kısmi zayıflama ve zımni tüketim fiyat deflatörü ile TÜFE oranları arasındaki farklılaşma, TÜİK’in 2009 yılı hanehalkı tüketim değişimleri ile ilgili olarak aşağı yönlü revizyonlar yapabileceğine işaret etmektedir.

“e.t.t.e” bülten özel sayı - 3

Grafik.1 - "e.t.t.e" / tük tüketim tahminleri karşılaştırması
(toplam tüketim, nominal)
(2006q2=100)

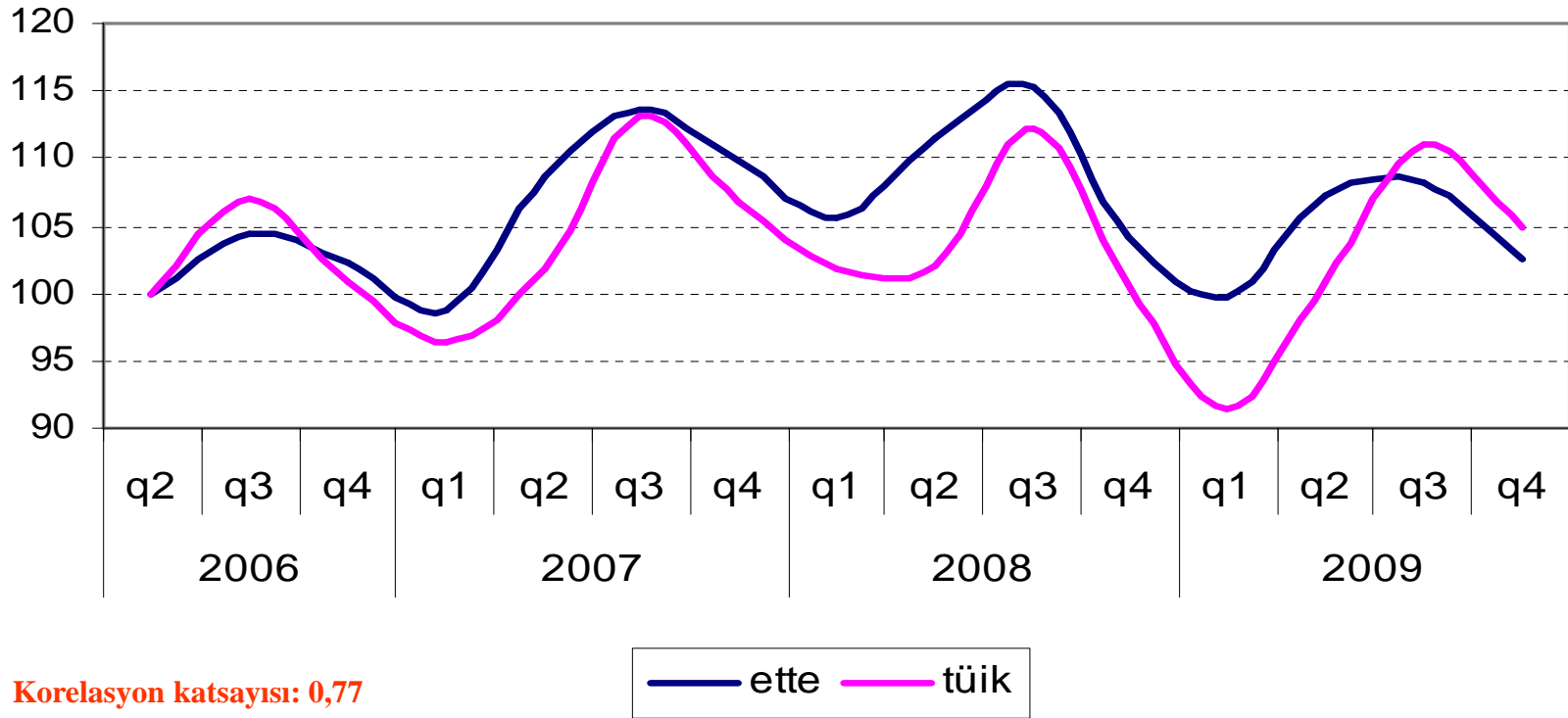

Korelasyon katsayısı: 0,94

— ette — tük

“e.t.t.e” bülten özel sayı - 3

Grafik.2 - "e.t.t.e" / tük tüketim tahminleri karşılaştırması
(toplam tüketim, reel)
(2006q2=100)

“e.t.t.e” bülten özel sayı - 3

Tablo.1 - TÜİK milli gelir tüketim tahminleri ve “e.t.t.e” tüketim endeksi

Toplam tüketimdeki artış* (Nominal, Yüzde)		2008					2009				
		Q1	Q2	Q3	Q4	Yıllık	Q1	Q2	Q3	Q4	Yıllık
T Ü İ K	Tahmin I (30 Haziran 2008)	17,7									
	Tahmin II (10 Eylül 2008)	16,3	18,4								
	Tahmin III (15 Aralık 2008)	16,3	14,6	11,0							
	Tahmin IV (31 Mart 2009)	14,3	14,8	8,4	7,2	11,0					
	Tahmin V (30 Haziran 2009)	14,3	14,8	8,4	7,2	11,0	-1,1				
	Tahmin VI (10 Eylül 2009)	14,6	14,9	8,3	7,5	11,1	-1,9	1,9			
	Tahmin VII (10 Aralık 2009)	13,8	14,3	7,7	7,0	10,5	-1,8	2,0	5,8		
	Tahmin VIII (31 Mart 2010)	13,9	14,2	9,1	6,1	10,6	-2,0	1,0	3,6	9,2	3,0
“e.t.t.e” tüketim endeksi		16,1	13,1	11,9	3,3	10,7	1,2	1,2	-0,3	5,4	1,9

* Yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketiminde, bir önceki yıl aynı döneme göre yıllık değişimi ifade etmektedir.

“e.t.t.e” bülten özel sayı - 3

Tablo.2 - TÜİK milli gelir tüketim tahminleri ve “e.t.t.e” tüketim endeksi

Toplam tüketimdeki artış* (Reel, Yüzde)		2008					2009				
		Q1	Q2	Q3	Q4	Yıllık	Q1	Q2	Q3	Q4	Yıllık
T Ü İ K	Tahmin I (30 Haziran 2008)	7,1									
	Tahmin II (10 Eylül 2008)	7,4	2,2								
	Tahmin III (15 Aralık 2008)	6,3	2,8	-0,2							
	Tahmin IV (31 Mart 2009)	5,9	1,0	-1,6	-4,0	0,1					
	Tahmin V (30 Haziran 2009)	5,9	1,0	-1,6	-4,0	0,1	-9,2				
	Tahmin VI (10 Eylül 2009)	6,5	1,4	-1,0	-3,8	0,6	-10,2	-0,6			
	Tahmin VII (10 Aralık 2009)	5,6	0,7	-1,7	-4,7	-0,2	-10,0	-0,8	-0,2		
	Tahmin VIII (31 Mart 2010)	5,6	0,2	-0,8	-5,9	-0,4	-10,0	-1,2	-1,2	4,4	-2,0
“e.t.t.e” tüketim endeksi		6,8	2,7	1,4	-5,1	1,1	-5,6	-4,0	-6,1	-1,6	-4,3

* Yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketiminde, bir önceki yıl aynı döneme göre yıllık değişimi ifade etmektedir.

“e.t.t.e” bülten özel sayı - 3

Tablo.3 - TÜİK zımni tüketim fiyat deflatörleri

Tüketim fiyat deflatörü* (Yüzde)		2008					2009				
		Q1	Q2	Q3	Q4	Yıllık	Q1	Q2	Q3	Q4	Yıllık
T Ü İ K	Tahmin I (30 Haziran 2008)	9,9									
	Tahmin II (10 Eylül 2008)	8,3	15,9								
	Tahmin III (15 Aralık 2008)	9,4	11,5	11,2							
	Tahmin IV (31 Mart 2009)	7,9	13,7	10,2	11,7	10,9					
	Tahmin V (30 Haziran 2009)	7,9	13,7	10,2	11,7	10,9	8,9				
	Tahmin VI (10 Eylül 2009)	7,6	13,3	9,4	11,7	10,4	9,2	2,5			
	Tahmin VII (10 Aralık 2009)	7,8	13,5	9,6	12,3	10,7	9,1	2,8	6,0		
	Tahmin VIII (31 Mart 2010)	7,9	14,0	10,0	12,8	11,0	8,9	2,2	4,9	4,6	5,1
TÜFE oranları		8,8	10,3	11,7	10,9	10,4	8,4	5,7	5,3	5,7	6,3
Tahmin VIII / TÜFE oranları		89,8	135,9	85,5	117,4	105,8	106,0	38,6	92,5	80,7	81,0

* Yerleşik ve yerleşik olmayan hanhalklarının yurtiçi tüketimi ile ilgili zımni fiyat deflatörünü ifade etmektedir.

“e.t.t.e” bülten özel sayı - 3

“e.t.t.e” bülten özel sayıları;

Özel sayı – 1: “e.t.t.e” tüketim endeksinin temsil gücü: 2008 yılı ulusal hesaplar ile karşılaştırma (1 Nisan 2009),

Özel sayı – 2: “e.t.t.e” tüketim endeksine göre vergi indirimlerinin tüketime etkileri (22 Haziran 2009),

Özel sayı – 3: “e.t.t.e” tüketim endeksinin temsil gücü: 2009 dönemi milli gelir tüketim tahminleri ile karşılaştırma (5 Nisan 2010).

“e.t.t.e” bülten özel sayı - 3

Aylık “e.t.t.e” bültenleri ve özel sayıları, ercan.turkan@tcmb.gov.tr mail adresinden mesaj yollanmak suretiyle edinilebilir.

&

“e.t.t.e” tüketim endeksi hakkında detaylı bilgi için aşağıdaki dökümanlara bakılabilir:

- 1) Ercan Türkan, “*Özel tüketim talebinin izlenmesinde kartlı alışveriş: Yeni bir tüketim endeksi önerisi – (e.t.t.e)*”, Haziran 2008 (TCMB internet sayfası, www.tcmb.gov.tr).
- 2) Ercan Türkan, “*Özel tüketim talebinin izlenmesinde kartlı alışveriş: Yeni bir tüketim endeksi önerisi – (e.t.t.e)*”, (Türkiye Bankalar Birliği’nde 28 Kasım 2007 tarihinde yapılan sunuş, www.tbb.org.tr).

&

Bu bülten bilgilendirme amaçlı olup, içinde yer alan bilgilere dayanarak verilecek yatırım ya da benzeri kararların sonuçlarından yazar sorumlu tutulamaz.

&

Bu bültende ve bültenin dayandığı makale ile sunuşta ileri sürülen görüşler yazarına ait olup, kurumunu bağlayıcı nitelik taşımaz.

&

“e.t.t.e” nin hesaplanmasında kullanılan ve yukarıdaki dökümanlarda tanıtılan metodolojinin tüm hakları saklıdır. Yazarın yazılı izni olmaksızın kısmen ya da tamamen kopyalama veya başka bir suretle kullanılamaz.